สถานภาพงานวิจัยภาษาและวรรณกรรมพม่าในประเทศไทย[1]

The status of Burmese language and literature researches in Thailand

อัมพิกา รัตนพิทักษ์[*]
maayethu@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาและวรรณกรรมพม่าที่เผยแพร่ในประเทศไทยจนถึงปี พ.ศ. 2556 พบทั้งสิ้น 63 ผลงาน ประกอบด้วยงานวิจัยด้านภาษาศาสตร์ภาษาพม่าร้อยละ 62 และงานวิจัยด้านวรรณกรรมพม่าร้อยละ 38 งานวิจัยด้านภาษาศาสตร์ภาษาพม่าที่พบมากที่สุดคือ การศึกษาโครงสร้างภาษา ภาษาศาสตร์ประยุกต์ การศึกษาเชิงภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ ภาษาศาสตร์การศึกษา และการสัมผัสภาษา การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างภาษาพม่าในประเด็นเรื่องเสียงและระบบเสียงของภาษาพม่ารวมทั้งภาษาถิ่นเป็นแนวทางการวิจัยที่พบมากที่สุดในประเทศไทย ผลงานด้านวรรณกรรมพม่าที่พบมากที่สุดเป็นผลงานการแปลวรรณกรรมพม่า ส่วนงานวิจัยทางวรรณกรรมที่พบมากที่สุดคือ การศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมพม่าผ่านวรรณกรรมในประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมและวรรณกรรมเปรียบเทียบ แนวทางการวิจัยภาษาพม่าในอนาคต เช่น การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาษาพม่ากับภาษาอื่น การศึกษาระบบเสียงภาษาพม่าถิ่นต่างๆ ที่ยังไม่มีผู้ศึกษา การศึกษาโครงสร้างภาษาพม่าในระดับที่สูงกว่าระดับประโยค การศึกษาทางด้านวรรณกรรมพม่า เช่น เพลงพื้นบ้าน นิทาน หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ การศึกษาประเด็นทางวรรณกรรมที่สะท้อนความเป็นพม่าที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงไป

คำสำคัญ : สถานภาพงานวิจัย, ภาษาพม่า, วรรณกรรมพม่า, ภาษาศาสตร์

---

[1] บทความนี้เป็นผลการศึกษาจากโครงการ “การศึกษาสถานภาพงานวิจัยภาษาพม่าในประเทศไทย” ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยมีอาจารย์ ดร. อัมพิกา รัตนพิทักษ์ เป็นหัวหน้าโครงการ ผู้ร่วมวิจัยคือ รองศาสตราจารย์อุบลรัตน์ พันธุมินทร์ และอาจารย์ Yamin Shwesin Htaik สาขาวิชาภาษาพม่า ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

[*] อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันออก สาขาวิชาภาษาพม่า คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Abstract

There are 63 research studies on Burmese language and literature published in Thailand up to 2013. Sixty two percent of these studies focus on Burmese linguistics, while 38% focus on Burmese literature. Aspects of Burmese linguistic which were studied the most were language structure, applied linguistic, comparative linguistic, educational linguistic and language contact. The phonology of Burmese and Burmese dialects is the first and the most studied area of research. As for Burmese literature, translated works were most frequently found. However, research on Burmese literature is still limited. The research on Burmese literature focused on three topics: a reflection on Burmese society and culture through literature; concepts of Burmese thinking in literature; and comparative studies of Thai and Burmese literature. Areas of further studies on Burmese language include a comparative study of Burmese with other languages, phonological studies of Burmese dialects and a study of language–structure above the sentence level. Suggestion for further studies on Burmese literature include: a study of different types of literature such as local songs, novels, journals, newspapers, and a reflection on Burmese language in a changing society and culture. Oppurtunities for research on Burmese is limited due to difficulties getting access to first hand resources. Thisis compounded by the limited language skills of researchers, as well as social factors, from both within and outside Myanmar. However, infrastructure development in Myanmar over the past few years has led to easier access to Myanmar. This will certainly result in an increase in research activity and encourage Thai scholars to do the research on Burmese language and literature in Thailand, or to join in the cooperative work between Thai and international scholars who are interested in these areas of research.

Keywords: research status, Burmese language, Burmese literature, linguistic

1. บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาด้านเมียนมาร์ศึกษา มีการขยายตัวมากขึ้นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เนื่องจากการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในระดับนานาชาติ คาร์นีย์ (Charney, 2004) ได้รวบรวมผลงานวิจัยทางด้านเมียนมาร์ศึกษาเป็นรายการบรรณานุกรม ชื่อ Bibliography of Burma (Myanmar) Research: the secondary literature (2004 revision) เผยแพร่ไว้ใน SOAS Bulletin of Burma Research Bibliographic Supplement ซึ่งนำเสนองานวิจัยด้านเมียนมาร์ศึกษาโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) Burma to 1948 เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สมัยต่างๆ ของพม่า 2) Burma since 1948 (General Studies) เป็นผลงานวิจัยที่เกิดขึ้นในช่วงหลังประเทศพม่าได้รับเอกราช เนื้อหาการวิจัยมีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งในเรื่องการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ ความเชื่อ ภูมิศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งภาษาและวรรณกรรมด้วย และ 3) Reference เป็นเอกสารและงานที่เป็นเอกสารอ้างอิง อาทิ พจนานุกรม บรรณานุกรม คู่มือการเดินทาง ประวัติบุคคล โดยในหมวดที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวรรณกรรมพม่านั้น เป็นงานวิจัยในประเด็นทั่วๆ ไปทางภาษา เช่น ตัวอักษร การจัดกลุ่มภาษา การศึกษาเปรียบเทียบภาษา ไวยากรณ์ ซึ่งมีทั้งภาษาพม่าและภาษาถิ่นตลอดจนภาษากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศพม่า

ในประเทศไทยก็มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพม่าในหลายๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง จากบุคลากรของหน่วยงานต่างๆ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในประเทศเพื่อนบ้านของเราให้มากที่สุด เช่น ผลงานทางด้านมานุษยวิทยาชาติพันธุ์เกี่ยวกับพม่า (รัตนา บุญมัธยะ และคณะ, 2547) การสะท้อนภาพพม่าผ่านประเด็นการสร้างเอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย การรวมศูนย์ทางวัฒนธรรมภายใต้กรอบของรัฐชาติ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กลางกับชายขอบ โดยใช้พระมหาเจดีย์ชเวดากองเป็นจุดเริ่มต้นของความเป็นพม่า (นฤมล ธีรวัฒน์ และคณะ, 2551) เป็นต้น

การบรรยายเรื่อง *การให้ความสำคัญกับพม่าในประชาคมอาเซียน : มุมมองเชิงวิชาการและการวิจัย* โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติ ประเสริฐสุข (ผู้ประสานงานโครงการจับตาอาเซียน) ในการสัมมนาทางวิชาการ หัวข้อ “พม่าในประชาคมอาเซียน” จัดโดยคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ร่วมกับสถาบันการต่างประเทศสราญรมย์ กระทรวงต่างประเทศ ในวันที่ 26 มกราคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้บรรยายกล่าวถึงงานเขียน

เกี่ยวกับพม่าในประเทศไทยว่ามีงานวิจัยที่รวมทั้งวิทยานิพนธ์จำนวน 259 ผลงาน และยังมีบทความและหนังสือรวมกันกว่า 500 รายการ ในส่วนของหัวข้อวิจัยเกี่ยวกับพม่านั้น เน้นหนักไปที่งานวิจัยในหมวดของสังคมวัฒนธรรมพม่าเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ก็เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับผู้อพยพชาวพม่า ปัญหาชายแดน การเมืองความมั่นคง และเศรษฐกิจ เป็นต้น ส่วนงานวิจัยด้านภาษาศาสตร์และวรรณกรรมนั้น มีการระบุจำนวนเพียง 4 รายการเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม จากการสืบค้นข้อมูลเบื้องต้น พบว่า มีงานวิจัย รวมทั้งวิทยานิพนธ์จำนวนไม่น้อยที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาและวรรณกรรมพม่าในประเทศไทย หากแต่การรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาและวรรณกรรมพม่านั้น ยังไม่มีหน่วยงานใดดำเนินการรวบรวมศึกษามาก่อน

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสถานภาพงานวิจัยภาษาพม่าในประเทศไทย ซึ่งเป็นการรวบรวมและสังเคราะห์เฉพาะผลงานที่ศึกษาภาษาพม่า ภาษาถิ่นภาษาพม่าและวรรณกรรมพม่าที่เผยแพร่ในประเทศไทยเท่านั้น โดยไม่ครอบคลุมผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ เป็นการนำเสนอภาพรวมขององค์ความรู้ด้านภาษาและวรรณกรรมพม่า รวมทั้งยังเป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นสำหรับงานวิจัยเมียนมาร์ศึกษาในด้านอื่นๆ ต่อไป

2. สถานภาพงานวิจัยภาษาและวรรณกรรมพม่าในประเทศไทย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาษาและวรรณกรรมพม่าที่พบในประเทศไทย มีเนื้อหาครอบคลุมในสาขาภาษาศาสตร์และวรรณกรรมในประเด็นต่างๆ และมีการเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ ทั้งวิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ หนังสือ คู่มือ/ตำรา จากการรวบรวมผลงานวิจัยพบงานวิจัยทั้งสิ้น 63 ผลงาน แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาพม่า และงานวิจัยวรรณกรรมพม่า

2.1 สถานภาพงานวิจัยภาษาพม่า

งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาพม่า หมายถึง งานวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาพม่าและภาษาถิ่นภาษาพม่า เป็นการศึกษาวิจัยลักษณะภาษาในระดับต่างๆ ด้วยวิธีการทางภาษาศาสตร์ จากข้อมูลที่รวบรวมได้พบงานวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์จำนวนทั้งสิ้น 41 ผลงาน แบ่งตามแขนงวิชาทางภาษาศาสตร์ได้เป็น การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงเปรียบเทียบ การสัมผัสภาษา การศึกษาโครงสร้างภาษา ภาษาศาสตร์การศึกษา และภาษาศาสตร์ประยุกต์

2.1.1 การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงเปรียบเทียบ

การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาษาพม่าเป็นการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของภาษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจการใช้ภาษาข้ามวัฒนธรรม พบผลงานด้านนี้ 4 รายการ ดังนี้

1. A phonological study of Thinganyun, Rangoon Burmese as spoken in Maesot, Tak province (Noiwong, 1992)

2. ดัชนีปริจเฉทในบทสนทนาแบบกันเองตามแนวระนาบโครงสร้างผลัด : การศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาพม่าถิ่นย่างกุ้ง (มณฑิรา, 2549)

3. A comparison of imperfectivity in Leinong Naga, Burmese, and Lisu (Ohn Mar Htun Gwa, 2010)

4. Intha phonology and lexical comparison of four Burmese dialects (Naksuk, 2012)

จากรายการข้างต้นพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของภาษาตามโครงสร้างภาษาเพื่อให้เห็นความเหมือนและความต่าง มีทั้งงานวิจัยที่เปรียบเทียบระบบเสียงภาษาถิ่นภาษาพม่า เช่น การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาพม่าถิ่นย่างกุ้งสำเนียงติงานโยงกับภาษาย่างกุ้งสำเนียงเมาะละแหม่ง (Noiwong, 1992) ซึ่งพบว่าทั้งสองสำเนียงนี้มีความใกล้เคียงกัน ส่วนการศึกษาเปรียบเทียบสถิติคำศัพท์ภาษาพม่าถิ่นย่างกุ้ง อินธา ยะไข่ และทวาย (Naksuk, 2012) นั้น เป็นการเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาถิ่นของภาษาพม่า 4 ถิ่น ผลการเปรียบเทียบสถิติคำศัพท์พบข้อสรุปที่ขัดแย้งกับความเชื่อเดิมที่ว่า ชาวอินธาซึ่งอพยพจากทวายมาอยู่ที่ทะเลสาปอินเล ภาษาของชาวอินธากับทวายก็น่าจะคล้ายกันมากที่สุด แต่ผลปรากฏว่า แม้จะมีความเหมือนกันมาก แต่ก็ไม่ได้มากไปกว่าภาษาถิ่นอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น ผลการศึกษาจึงไม่ได้ยืนยันความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างภาษาทวายและภาษาอินธาตามที่เชื่อกันมา

การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะภาษาพม่ากับภาษาแม่ของผู้วิจัย ได้แก่ การศึกษาเปรียบเทียบดัชนีปริเฉทภาษาพม่าและภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาของผู้วิจัย (มณฑิรา, 2549) เป็นการพยายามเสนอความเหมือนและความต่างของหน้าที่และความหมายของดัชนีปริเฉทในสองภาษา โดยเลือกศึกษาเฉพาะดัชนีปริเฉท 5 คำเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ถือว่าเป็นความ

พยายามอธิบายการใช้หน่วยทางภาษาของภาษาพม่าในประเด็นที่ยังไม่เคยมีผู้ศึกษามาก่อนในประเทศไทย

นอกจากนี้ ยังพบการศึกษาภาษาพม่าในเชิงเปรียบเทียบระหว่างภาษาที่อยู่ในตระกูลภาษาทิเบต - พม่าคือ การเปรียบเทียบการณ์ไม่สมบูรณ์ในภาษาเลยนอง นากา พม่า และลีซู ของโอง มา ทุน กวา (Ohn Mar Htun Gwa, 2010) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ภาษาเลยนอง นากา มีรูปแบบการแสดงการณ์ไม่สมบูรณ์ที่เป็นแบบเฉพาะของตัวเองโดยมีการใช้อนุภาคบ่งชี้การณ์ไม่สมบูรณ์โดยเฉพาะ ในขณะที่ภาษาพม่าและลีซูมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกันทั้งในเรื่องของความหมายของอนุภาคแต่ละคำ รวมทั้งการปรากฏ

2.1.2 การสัมผัสภาษา

การศึกษาวิจัยภาษาพม่าในด้านการสัมผัสภาษาที่เผยแพร่ในประเทศไทย พบเพียงผลงานเดียวคือ บทความเรื่อง *The Mon language: Recipient and donor between Burmese and Thai* โดยแมทเธียส เยนนี (Jenny, 2012) เป็นการบรรยายถึงอิทธิพลของภาษาหนึ่ง ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอีกภาษา แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของสังคมที่ใช้ภาษานั้นๆ กรณีการสัมผัสภาษาที่เกิดขึ้นระหว่างภาษามอญ พม่าและไทยก็แสดงถึงความสัมพันธ์ของคนจากทั้ง 3 สังคมภาษาที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดปรากฏการณ์ทางภาษาด้วย เช่น โครงสร้างบางอย่างของภาษาพม่าที่พูดทางใต้ของประเทศกำลังเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากภาษามอญ ในขณะเดียวกัน ภาษามอญที่พูดในประเทศไทยก็กำลังเปลี่ยนแปลงไปเพราะอิทธิพลของภาษาไทย อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีก็ไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าภาษาใดเป็นภาษาผู้ให้ภาษาใดเป็นภาษาผู้รับ

2.1.3 การศึกษาโครงสร้างภาษา

การศึกษาโครงสร้างภาษาหรือระบบต่างๆของโครงสร้างภาษาเป็นการศึกษาเพื่อบรรยายลักษณะต่างๆ ของภาษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในตัวภาษานั้นๆ มากขึ้น การศึกษาโครงสร้างภาษาพม่า รวมทั้งภาษาถิ่นของภาษาพม่าเป็นประเภทงานวิจัยที่พบมากที่สุดในงานวิจัยภาษาพม่าในประเทศไทย

2.1.3.1 ลักษณะทั่วไปของภาษาพม่า

งานวิจัยด้านภาษาพม่าที่นำเสนอลักษณะภาษาพม่าในภาพรวม พบ 2 ผลงาน ได้แก่

1. ภาพลักษณ์ของพม่าทางภาษา (วิรัช, 2536/2538)

2. เรียนรู้ภาษาพม่า (อรนุช, 2551)

จากข้อมูลพบว่า บทความของวิรัช นิยมธรรม (2536/2538) เรื่อง *ภาพลักษณ์ของพม่าทางภาษา* นับเป็นบทความแรกของคนไทยที่พยายามอธิบายลักษณะของภาษาพม่าในทุกๆ ด้าน โดยเริ่มตั้งแต่พัฒนาการภาษาพม่า ภาษาถิ่นภาษาพม่า ลักษณะภาษาพม่าสำเนียงมาตรฐาน ทั้งเรื่องเสียง อักษร การสร้างคำ วลี ประโยค รวมทั้งความแตกต่างของภาษาพูดและภาษาเขียน แม้ว่าก่อนหน้านั้นจะมีการศึกษาระบบเสียงของภาษาถิ่นภาษาพม่าเกิดขึ้นแล้ว ในหนังสือ *เรียนรู้ภาษาพม่า* ของ อรนุช นิยมธรรม (2551) แม้จะมีการบรรยายถึงลักษณะภาษาพม่าเช่นกัน แต่โดยเนื้อหาเน้นที่การสอนอ่านและเขียนภาษาพม่าเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ในตำราและเอกสารการสอนภาษาพม่าของสถาบันการศึกษาต่างๆ เช่น เอกสารประกอบการสอนวิชาไวยากรณ์ภาษาพม่าเบื้องต้นของสาขาวิชาภาษาพม่า คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีเนื้อหาครอบคลุมลักษณะภาษาพม่าเช่นกัน แต่เนื่องจากงานวิจัยนี้ ไม่ครอบคลุมถึงเอกสารประกอบการสอน จึงไม่ได้นำมาสังเคราะห์ ปัจจุบัน ยังไม่พบผลงานที่เป็นหนังสือ ตำราเรียนเกี่ยวกับภาษาพม่าที่บรรยายครอบคลุมตั้งแต่เรื่องเสียง คำ ประโยค รวมทั้งลักษณะทางไวยากรณ์อื่นๆ ในภาษาพม่า

2.1.3.2 เสียงและระบบเสียง

งานวิจัยเกี่ยวกับเสียง หมายถึง การศึกษาวิจัยทางสัทศาสตร์ในภาษาพม่า งานวิจัยลักษณะนี้ได้รับความสนใจจากนักภาษาศาสตร์ชาวต่างประเทศมานาน แต่สำหรับในประเทศไทยยังมีการศึกษาค่อนข้างน้อย ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับระบบเสียง หมายถึง การศึกษาระบบหน่วยเสียงสำคัญในภาษา ผลงานวิจัยทางด้านเสียงและระบบเสียงภาษาพม่าพบ 7 ผลงาน ดังนี้

1. A study of the phonology of a variety of Moulmein Burmese as spoken in Maesot (Muangwijitr, 1987)
2. A phonological study of Tavoyan Burmese spoken in Thongphaphoom, Kanchanaburi province (Vichitjamaree, 1990)
3. A phonological study of Thinganyun, Rangoon Burmese as spoken in Maesot, Tak province (Noiwong, 1992)
4. A phonological study of Arakanese Burmese as spoken in Sittwe City, Arakan state, Burma (Jarernponganarn, 1997)

5. A phonological study of Yangon Burmese (Shiwaruangrote, 2000)

6. Initial Voicing in Burmese Word Formation (Jitwiriyanont, 2011)

7. Intha phonology and lexical comparison of four Burmese dialects (Naksuk, 2012)

การศึกษาเรื่องเสียงและระบบเสียงภาษาพม่าในประเทศไทย เริ่มต้นขึ้นในปี 2530 โดย สมคิด ม่วงวิจิตร (Muangwijitr, 1987) ศึกษาระบบเสียงภาษาพม่าสำเนียงเมาะละแหม่งที่พูดที่แม่สอด จังหวัดตาก หลังจากนั้นมีผู้ศึกษาระบบเสียงภาษาพม่าถิ่นต่างๆ ได้แก่ ระบบเสียงภาษาทวาย ซึ่งพูดที่จังหวัดกาญจนบุรี (Vichitjamree, 1990) ระบบเสียงภาษาพม่าย่างกุ้งถิ่นติงานโยง ซึ่งพูดที่แม่สอด จังหวัดตาก (Noiwong, 1992) ระบบเสียงภาษายะไข่ ที่ซิตเตว ประเทศพม่า (Jarernponganarn, 1997) ระบบเสียงภาษาพม่าย่างกุ้ง (Shiwaruangrote, 2000) ระบบเสียงภาษาอินธา (Naksuk, 2012) ข้อสังเกตอย่างหนึ่งที่ได้คือ การศึกษาระบบเสียงภาษาพม่าในประเทศไทย เริ่มต้นจากการเก็บข้อมูลภาษาพม่าที่พูดในเขตประเทศไทย เช่น ตามบริเวณชายแดนที่มีชุมชนชาวพม่าอาศัยอยู่ อาทิ จังหวัดตากและกาญจนบุรี หรือเก็บข้อมูลจากชาวพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เช่น การศึกษาระบบเสียงภาษาพม่าถิ่นย่างกุ้ง (Shiwaruangrote, 2000) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเข้าถึงข้อมูลทางภาษาในประเทศพม่าจริงๆ ทำได้ยากและค่อนข้างไม่สะดวก เนื่องด้วยปัจจัยภายในประเทศพม่าเองและปัจจัยแวดล้อมต่างๆ อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยภาษาพม่าในช่วงหลังมีผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลยังพื้นที่จริง ได้แก่ งานของยุทธพร นาคสุข (Naksuk, 2012) ที่ลงพื้นที่ไปเก็บข้อมูลภาษาพม่าถิ่นอินธาที่ทะเลสาบอินเล รัฐฉาน ประเทศพม่า

ในส่วนของการวิจัยทางสัทศาสตร์ภาษาพม่านั้น ในวงการภาษาศาสตร์นานาชาติได้มีการศึกษาไว้และยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบัน แต่ในประเทศไทยพบผลงานของ ศุจิณัฐ จิตวิริยนนท์ (Jitwiriyanont, 2011) ที่พยายามอธิบายลักษณะการกลายเสียงจากพยัญชนะต้นไม่ก้องในภาษาพม่าเป็นเสียงก้องโดยใช้แนวคิดที่เรียกว่า Prosodic Hierarchy ได้ข้อเสนอว่ากระบวนการกลายเป็นเสียงก้องของพยัญชนะไม่ก้องในภาษาพม่าน่าจะได้มีการกล่าวถึงในมุมมองขององค์ประกอบของเสียงมากกว่าเป็นเรื่ององค์ประกอบของคำ ซึ่งสัมพันธ์กับโครงสร้างของหน่วยคำ และนอกจากกระบวนการนี้จะเกิดในคำประสมแล้ว ยังเกิดในการสร้างคำแบบอื่นๆด้วย เช่น การเติมหน่วยคำ และการซ้ำคำ นอกจากนี้ ในผลงานที่ศึกษาระบบเสียงภาษาพม่าถิ่นต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น บางผลงานมีการศึกษาเสียงภาษาพม่า

โดยเฉพาะเสียงวรรณยุกต์ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์เสียงทางสัทศาสตร์เพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจนของเสียงวรรณยุกต์ เช่น การวิเคราะห์วรรณยุกต์ในวิทยานิพนธ์ของนิทัศกร (Shiwaruangrote, 2000) ใช้โปรแกรม WinCECIL2.1 และยุทธพร (Naksuk, 2012) ใช้โปรแกรม PRATT 5.3

2.1.3.3 ระบบคำ

การศึกษาเกี่ยวกับระบบคำในภาษาพม่าที่พบในประเทศไทย เป็นการศึกษาคำประเภทต่างๆ ในประเด็นหน้าที่ ความหมาย และการใช้ เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับภาษาพม่าที่ชัดเจนมากขึ้น รวมทั้งคำยืมที่แสดงร่องรอยความสัมพันธ์ของสองสังคมอย่างพม่าและล้านนา ผลงานที่พบมี 6 ผลงาน ดังนี้

1. Classifiers in Burmese (Ngansathin, 1992)
2. สุทธ-การิตกริยาในภาษาพม่า (วิรัช, 2539)
3. คำม่าน - คำเมือง (เรณู, 2545)
4. A study of final particles in Myanmar (Tamuang, 2003)
5. คำพม่าในภาษาและวรรณกรรมล้านนา (ยุทธพร, 2550)
6. Burmese particles as boundary marking units of text (Hopple, 2010)

การศึกษาด้านคำภาษาพม่าในประเทศไทยเริ่มโดยนักศึกษาภาษาศาสตร์ของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ศึกษาคำลักษณนามในภาษาพม่าถิ่นย่างกุ้ง (Ngansathin, 1992) การศึกษาอีกกลุ่มหนึ่งเป็นการศึกษาลักษณะเฉพาะของคำในภาษาพม่า เช่น สุทธ-การิตกริยา (วิรัช, 2539) คำลงท้าย (Tamuang, 2003) และคำอนุภาค (Hopple, 2010) คำทั้งสามประเภทดังกล่าวเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาพม่าที่น่าสนใจ และเป็นหน่วยทางภาษาที่สำคัญที่ผู้เรียนภาษาพม่าจำเป็นจะต้องเข้าใจ กล่าวคือ ในภาษาพม่านั้น มีกริยาสองชุดที่แตกต่างกันอย่างมีระบบ คือ สุทธกริยาและการิตกริยา โดยปัจจัยสำคัญที่แสดงความต่างของกริยาสองประเภทนี้ คือ เสียงพยัญชนะต้นสระ วรรณยุกต์ และเนื่องจากกริยาทั้งสองประเภทมีพัฒนาการต่างกัน จึงทำให้ปัจจุบันมีลักษณะที่ต่างกันในภาษาพม่า (วิรัช, 2539) ในส่วนของคำลงท้ายภาษาพม่านั้น มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคม อาทิ เพศของผู้พูด สถานภาพทางสังคม และความสนิทสนมระหว่างผู้ร่วมสนทนา การเลือกใช้คำลงท้ายให้เหมาะสมแสดงถึงระดับความสุภาพ

ของภาษาด้วย (Tamuang, 2003) นอกจากนี้ คำอนุภาคในภาษาพม่า ก็เป็นหน่วยทางภาษาที่น่าสนใจศึกษา เนื่องจากมีคำอนุภาคจำนวนมากทำหน้าที่แตกต่างกันในภาษาพม่า งานของฮ็อบเปิล (Hopple, 2010) นอกจากจะศึกษาความหมายและหน้าที่ของอนุภาคแล้ว ยังเชื่อมโยงกับประเภทของข้อความด้วย กล่าวคือ ปริมาณการใช้อนุภาคประเภทต่างๆ สัมพันธ์กับประเภทของข้อความ เช่น ข้อความประเภทสั่งสอนจะมีการใช้คำอนุภาคน้อยกว่าข้อความประเภทนิทานเพราะต้องการความกระชับ ชัดเจนมากกว่า

การศึกษาเรื่องคำในภาษาพม่าอีกกลุ่มหนึ่ง คือ การศึกษาคำพม่าที่ปรากฏในสังคมล้านนา ได้แก่ ผลงานของเรณู วิชาศิลป์ (2545) และยุทธพร นาคสุข (2550) ทั้งสองผลงานเป็นการนำเสนอคำภาษาพม่าที่ปรากฏในเอกสารล้านนาและในชีวิตประจำวัน ซึ่งสะท้อนถึงความสัมพันธ์อันยาวนานระหว่างล้านนากับพม่า การศึกษาลักษณะนี้ยังช่วยให้เข้าใจภาษาล้านนาได้มากขึ้นด้วย

2.1.3.4 วลี ประโยค และข้อความ

การวิจัยโครงสร้างภาษาพม่าในระดับวลี ประโยคและข้อความที่เผยแพร่ในประเทศไทย พบดังนี้

1. Verb phrase in Rangoon Burmese (Sethasathien, 1995)
2. A syntactic study of clauses in spoken Rangoon Burmese (Artnonla, 2003)
3. An analysis of textual meaning in some selected Burmese religious tales (Rattanapitak, 2009)

การศึกษาโครงสร้างภาษาในระดับวลีและประโยคภาษาพม่าที่พบ มุ่งบรรยายโครงสร้างภาษาพม่าโดยใช้ทฤษฎีแทคมีมิก กล่าวถึงตำแหน่งและการใช้หน่วยต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของทั้งวลีและประโยค เป็นการบรรยายให้เห็นลักษณะเฉพาะของภาษาพม่าที่มีโครงสร้างประโยคพื้นฐานเป็น ประธาน-กรรม-กริยา ผลการศึกษากริยาวลี (Sethasathien, 1995) และวากยสัมพันธ์ภาษาพม่า (Artnonla, 2003) เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้เห็นภาพรวมของภาษาพม่าในระดับวลีและประโยคได้ชัดเจนขึ้น แม้จะมีการแบ่งกลุ่มคำกริยาที่มีรายละเอียดบางอย่างไม่เหมือนกันเนื่องจากมุมมองที่แตกต่างกัน

งานวิจัยที่เน้นศึกษาภาษาพม่าในระดับข้อความโดยเฉพาะที่พบในประเทศไทย คือ ผลงานของอัมพิกา รัตนพิทักษ์ (Rattanapitak, 2009) ที่ศึกษาหน้าที่ทางความหมายของ

ข้อความประเภทนิทานศาสนาโดยวิเคราะห์ตามแนวคิดไวยากรณ์ระบบและหน้าที่ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะของข้อความประเภทนิทานที่เป็นสากล คือ มีตัวละครเป็นผู้ดำเนินเรื่อง หน่วยบอกเวลาสถานที่ เป็นฉากของนิทานที่ขึ้นต้นประโยค อย่างไรก็ตาม ยังคงแสดงลักษณะเฉพาะของภาษาพม่าที่มีโครงสร้างพื้นฐานเป็น ประธาน-กรรม-กริยา ทำให้ผลการศึกษาไม่เป็นไปตามลักษณะของแนวคิดที่นำมาวิเคราะห์ที่ว่า หน่วยที่ทำหน้าที่เชื่อมประโยคจะปรากฏในตำแหน่งต้นของประโยค ซึ่งในภาษาพม่ากลับพบในตำแหน่งท้ายประโยค

ดังนั้น การศึกษาวิจัยภาษาพม่าในระดับข้อความยังมีอีกหลายแง่มุมที่สามารถศึกษาได้ เช่น การศึกษาข้อความที่หลากหลายประเภทมากขึ้น ศึกษาเปรียบเทียบข้อความประเภทต่างๆ หรือการเปรียบเทียบระหว่างภาษา

2.1.3.5 วัจนปฏิบัติศาสตร์

การศึกษาตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์เป็นการศึกษาภาษาในบริบทต่างๆ มุ่งอธิบายการใช้ภาษาที่แตกต่างกันในแต่ละบริบท การศึกษาภาษาพม่าตามแนวคิดนี้ยังมีไม่มากนัก แม้แต่ในวงการภาษาศาสตร์นานาชาติเองก็ตาม ผลงานที่พบในประเทศไทย มีเพียง 3 ผลงาน ได้แก่

1. การวิเคราะห์โครงสร้างบทสนทนาภาษาพม่าทางโทรศัพท์ระหว่างเจ้าหน้าที่ให้บริการข้อมูลชาวไทยกับลูกค้าชาวพม่า (วิจิตร, 2555)
2. The occurrence of repairs in Burmese telephone conversations between Thai call center operations and Burmese customers (Krisathian, 2012)
3. Request and politeness strategies in Burmese (Rattanapitak, 2012)

ทั้ง 3 ผลงานเผยแพร่ในปีเดียวกันคือ พ.ศ. 2555 โดยวิจิตร คริเสถียร (2555) ศึกษาโครงสร้างบทสนทนาทางโทรศัพท์ระหว่างผู้ให้บริการข้อมูลชาวไทยและลูกค้าชาวพม่า ซึ่งเป็นข้อมูลภาษาที่เกิดขึ้นจริง โดยวิเคราะห์ตามแนวคิดการวิเคราะห์บทสนทนาของแซคส์ เชกลอฟฟ์และเจฟเฟอร์สัน (Sacks, Schegloff & Jefferson, 1974 อ้างใน วิจิตร, 2555) ผลการศึกษาบอกถึงลักษณะที่มักจะเกิดขึ้นขณะสนทนาทางโทรศัพท์เช่นเดียวกับที่พบในภาษาอื่นๆ และยังแสดงถึงการแทรกแซงจากภาษาแม่ในการใช้ภาษาที่สอง ส่วนหนึ่งของผลงานนี้ได้นำเสนอเป็นบทความชื่อ The occurrence of repairs in Burmese telephone

conversations between Thai call center operations and Burmese customers (Krisathianm, 2012)

งานของอัมพิกา รัตนพิทักษ์ (Rattanapitak, 2012) ศึกษาเกี่ยวกับวัจนกรรมขอร้องและความสุภาพโดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ประกอบด้วยสถานการณ์การใช้ภาษาที่แตกต่างกัน ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มนักศึกษาชาวพม่าที่ย่างกุ้ง ผู้วิจัยวิเคราะห์รูปแบบและกลวิธีการขอร้องตามแบบการวิเคราะห์ของบลูม - กัลกา เฮ้าส์ และแคสเปอร์ (Blum-Kulka, House & Kasper, 1989 อ้างใน Rattanapitak, 2012) และวิเคราะห์กลวิธีความสุภาพตามแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1978/1987 อ้างใน Rattanapitak, 2012) ผลการศึกษาทำให้เห็นการใช้ภาษาที่แตกต่างกันไปในแต่ละบริบทการพูดเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันสามารถพูดด้วยรูปภาษาต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมที่ต่างกันไปในแต่ละสถานการณ์ การขอร้องภาษาพม่ามีทั้งการใช้ วัจนกรรมตรงและวัจนกรรมอ้อม

การศึกษาภาษาพม่าในสองประเด็นดังกล่าวนับว่าเป็นประเด็นที่มีผู้สนใจศึกษาน้อยมากในประเทศไทย

2.1.4 ภาษาศาสตร์การศึกษา

ภาษาศาสตร์การศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อนำผลการศึกษามาปรับใช้ในการเรียนการสอนภาษา การศึกษาด้านนี้เกี่ยวกับภาษาพม่าในประเทศไทยยังมีไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะที่ผ่านมาการเรียนการสอนภาษาพม่ายังไม่แพร่หลาย มีการเปิดสอนในมหาวิทยาลัยไม่กี่แห่ง พบงานวิจัย 3 ผลงาน ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและการใช้ภาษาต่างประเทศในภาคเหนือ (เอนก, 2548)

2. การเรียนการสอนภาษาพม่าในคณะมนุษยศาสตร์ : แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีสอน (อุบลรัตน์, 2549)

3. การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาพม่าของนักศึกษามหาวิทยาลัย เชียงใหม่ (อุบลรัตน์, 2550)

ในปี พ.ศ. 2548 พบว่ามีงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและการใช้ภาษาต่างประเทศในภาคเหนือ โดย อเนก กิมสุวรรณ และคณะ (2548) ในส่วนที่

เกี่ยวกับภาษาพม่า พบว่า ที่ผ่านมายังมีการเรียนการสอนภาษาพม่าน้อยมาก ข้อมูลในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาพม่าในฐานะภาษาต่างประเทศในภาคเหนือมีค่อนข้างน้อย แต่ก็ทำให้เห็นว่าภาษาพม่าจะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

ผลงานวิจัยของอุบลรัตน์ พันธุมินทร์ (2549) เป็นงานวิจัยการเรียนการสอนภาษาพม่า ผลงานแรกมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาพม่าในระดับปริญญาตรีซึ่งผู้ทำวิจัยเป็นผู้สอน และในปี พ.ศ. 2550 มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาพม่าของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายมากขึ้น ทั้งนี้ การวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาพม่าในประเทศไทยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ยิ่งในปัจจุบันมีการเรียนการสอนภาษาพม่ามากขึ้น ก็น่าจะมีงานวิจัยลักษณะนี้เพิ่มขึ้นในอนาคต

2.1.5 ภาษาศาสตร์ประยุกต์

ผลงานด้านภาษาศาสตร์ประยุกต์เป็นผลงานที่นำเอาความรู้ทางภาษาศาสตร์ไปผลิตผลงานต่างๆ จากผลงานที่รวบรวมได้แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ พจนานุกรม และคู่มือ/ตำราเรียน ทั้งนี้เนื่องจากผลงานด้านภาษาศาสตร์ประยุกต์ที่พบไม่ได้เป็นผลงานที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์วิจัยจึงไม่ได้นำมาสังเคราะห์เนื้อหา เพียงแต่จะนำเสนอให้เห็นภาพรวมเท่านั้น รายการผลงานทางด้านภาษาศาสตร์ประยุกต์ที่พบในประเทศไทย มีดังนี้

1. พจนานุกรมพม่า-ไทยและไทย-พม่า (อรนุชและวิรัช, 2537)
2. การใช้ภาษาพม่า ศัพท์ และคำแปล (ชูชาติ, 2538)
3. การใช้ภาษาพม่าศัพท์และคำแปลไทย-อังกฤษ-พม่า (ชูชาติ 2538) (ชูชาติ, 2540)
4. ภาษาพม่า: ชุดบทเรียนภาษาประเทศเพื่อนบ้านสำหรับการฝึกฝนด้วยตนเอง (สถาบันการต่างประเทศ, 2546)
5. Burmese for Beginners (Mesher, 2006)
6. พจนานุกรมไทย-พม่า (อรนุชและวิรัช, 2550)
7. พจนานุกรมพม่า-ไทย (อรนุชและวิรัช, 2550)
8. Burmese-English English-Burmese Dictionary (Cunningham &Aung Soe Min, 2009)

9. ภาษาพม่าพื้นฐาน 1 (ตูซาร์ นวย, 2554)

10. ภาษาพม่าพื้นฐาน 2 (ตูซาร์ นวย, 2554)

11. สนทนา 3 ภาษา อังกฤษ - ไทย - พม่า (ชูชาติ, 2554)

12. พจนานุกรมสุขภาพ (1) อังกฤษ-ไทย-พม่า (ชูชาติ, 2556)

2.2 สถานภาพงานวิจัยวรรณกรรมพม่า

ผลงานวิจัยด้านวรรณกรรมพม่าในประเทศไทยนับว่ายังมีน้อย ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยของคณาจารย์ที่สอนภาษาพม่าในสถาบันการศึกษาต่างๆ นอกจากนี้ก็เป็นผลงานวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต ผลงานวิจัยที่รวบรวมได้ มีทั้งหมด 25 ผลงาน แบ่งตามเนื้อหาได้เป็น 3 กลุ่ม คือ งานวิจัยที่ศึกษาประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่สะท้อนผ่านวรรณกรรม งานวิจัยที่ศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมผ่านวรรณกรรม และผลงานการแปลวรรณกรรมพม่า ในที่นี้จะสังเคราะห์เพียงเนื้อหาของสองกลุ่มแรก ส่วนในกลุ่มของงานแปลนั้นเนื่องจากเป็นผลงานที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยจึงจะแสดงให้เห็นเพียงภาพรวมเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้ที่สนใจต่อไป

2.2.1 งานวิจัยที่ศึกษาแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งผ่านวรรณกรรมพม่า

ผลงานที่ศึกษาประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมพม่านั้น เป็นการศึกษาที่เน้นประเด็นที่สนใจศึกษาชัดเจนและกำหนดขอบเขตของข้อมูลที่สามารถสะท้อนแนวคิดเรื่องนั้นๆได้ พบผลงานต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสตรีในเรื่องสั้นพม่า (ปาริชาต, 2545)

2. คิดแบบพม่าว่าด้วยชาติและวีรบุรุษในตำราเรียน (วิรัช, 2551ข)

3. มโนทัศน์ทางการเมืองของรัฐพม่าบนพื้นที่สื่อรัฐบาลทหาร (วิรัช, 2552)

ประเด็นทางวรรณกรรมที่มีผู้ศึกษาจากวรรณกรรมพม่าได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสตรีในเรื่องสั้น (ปาริชาต, 2545) 2) แนวคิดชาติและวีรบุรุษในตำราเรียน (วิรัช, 2551ข) และ 3) แนวคิดเรื่องมโนทัศน์ทางการเมืองบนสื่อรัฐบาลทหาร (วิรัช, 2552) ซึ่งงานวิจัยลักษณะนี้ทำให้เห็นภาพความคิด ทัศนคติ ความเชื่อของชาวพม่าในประเด็นที่กำหนดได้ชัดเจน เพราะเป็นงานวิจัยที่เน้นการศึกษาเพียงประเด็นเดียว ทำให้สามารถศึกษาได้ลึกซึ้ง ข้อสังเกตอย่างหนึ่งที่ได้จากการวิจัยคือ ในงานวิจัยเรื่องบทบาทสตรีในเรื่องสั้นพม่านั้นได้ใช้ข้อมูลจากเรื่องสั้นพม่าทั้งที่เป็นภาษาพม่าและภาษาอังกฤษ แต่การใช้ข้อมูลที่มาจากผลงาน

แปลอาจจะทำให้ได้รายละเอียดไม่ครบ เนื่องจากข้อจำกัดทางวัฒนธรรมของผู้แปลต่างจากข้อมูลที่ได้จากต้นฉบับ

2.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมพม่าผ่านวรรณกรรม

ผลงานวิจัยในกลุ่มที่ศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมพม่าผ่านวรรณกรรมเป็นกลุ่มที่ใช้ข้อมูลเป็นตัวกำหนดขอบเขตการศึกษา การศึกษาข้อมูลทำให้ได้ภาพของสังคมวัฒนธรรมพม่าต่างๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรมเหล่านั้น จากการรวบรวมข้อมูลพบงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. มองพม่าผ่า(น)วรรณกรรมบางเรื่อง (วิรัช, 2551ก)
2. วรรณกรรมจากหมู่บ้านชินกง หมู่บ้านปานปวยกุน และหมู่บ้านแยเอซาน ตำบลชินกง อำเภอได้ก์จี จังหวัด ภาคเหนือ เขตย่างกุ้ง สหภาพพม่า (ชุน เสวเทา, 2552)
3. การนำเสนอภาพตัวแทน "พม่า"ในภาพยนตร์ไทย (ตรีเดช, 2552)
4. มองสังคมและวัฒนธรรมพม่าผ่านภาษิตโบราณ (อุบลรัตน์, 2553)
5. โครงการวิจัยปริทัศน์เพลงกล่อมเด็กพม่า (สุพัตราและคณะ, 2555)

วิรัช นิยมธรรม (2551ก) เลือกศึกษาวรรณกรรมที่แตกต่างกัน 2 ประเภท คือ เรื่องสั้นร่วมสมัยและวรรณกรรมโบราณ เพื่อแสดงให้เห็นอิทธิพลของรัฐหรือชนชั้นผู้ปกครองที่มีต่อวรรณกรรมพม่า ส่วนการศึกษางานวรรณกรรมประเภทภาษิต (อุบลรัตน์, 2553) และเพลงกล่อมเด็ก (สุพัตรา และคณะ, 2555) เป็นการนำเสนอผลการศึกษาที่เป็นภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมพม่าที่ปรากฏในวรรณกรรม เช่น สภาพสังคมพม่าที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ การปฏิบัติตน ความเชื่อ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในสังคม เป็นต้น งานวิจัยที่ศึกษาภาพตัวแทนพม่าในภาพยนตร์ไทยก็สะท้อนให้เห็นความคิดความเชื่อรวมทั้งมุมมองของผู้สร้างภาพยนตร์ชาวไทยที่มีต่อชาวพม่าซึ่งเป็นตัวละครในภาพยนตร์เรื่องต่างๆ (ตรีเดช, 2552)

ผลงานวิจัยที่ศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมพม่าที่พบในประเทศไทยอีกรูปแบบคือการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น เป็นการศึกษาโดยใช้แหล่งกำเนิดของวรรณกรรมเป็นตัวกำหนดขอบเขตการศึกษาได้แก่ วรรณกรรมจากหมู่บ้านชินกง ปานปวยกุย แยซาน ในเขตย่างกุ้ง (ชุน เสวเทา, 2552) นอกจากเป็นการศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมแล้ว

ยังเป็นการช่วยอนุรักษ์วรรณกรรมอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรด้วย

2.2.3 การศึกษาวรรณกรรมพม่าเชิงเปรียบเทียบ

การศึกษาวิจัยวรรณกรรมในเชิงเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรมทำให้เห็นภาพของสังคมวัฒนธรรมทั้งในส่วนที่เหมือนและแตกต่างกัน จากผลงานที่พบเป็นการเปรียบเทียบสำนวนพม่ากับสำนวนไทย ได้แก่

1. สำนวนพม่าและสำนวนไทย : การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ (อุบลรัตน์, 2538)
2. ภาษิต คำพังเพยและสำนวนพม่า - ไทย (เมย์ เมียะ ข่าย และเรณู, 2543)
3. การศึกษาเปรียบเทียบภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมล้านนาและพม่าผ่านภาษิตโบราณ (อุบลรัตน์, 2556)

ผลงานวิจัยทั้งสามผลงานข้างต้นทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างคนของทั้งสองสังคมวัฒนธรรมที่มีมายาวนานไม่ว่าจะเป็นพม่ากับไทยหรือพม่ากับสังคมล้านนา มีทั้งความเหมือนและความต่าง เช่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนพม่าและล้านนาที่พึ่งพาเกษตรกรรม ความเชื่อและศรัทธาพุทธศาสนารวมทั้งอำนาจเหนือจริงที่เหมือนกัน แต่โดยรวมแล้วความแตกต่างจะปรากฏในรายละเอียด

2.2.3 วรรณกรรมกับการแปล

ผลงานแปลวรรณกรรมพม่าที่รวบรวมได้มีทั้งงานแปลนิทาน นิยาย เอกสารท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1. นิทานพม่า (ส. พลายน้อย, 2528)
2. นิทานเอกของพม่า (หม่องทินอ่อง, 2530)
3. สระมรกต รวมบทกวีพม่า (อูวิน เผ, 2531)
4. นิทานพม่า : เจ้าหญิงผู้พิพากษา (เมืองทินอุง, 2537)
5. นิทานพม่า : สหายทั้งห้า และสารพัดเรื่องสนุก สอนใจ (คีรีบูน, 2537)
6. งะแล็ดโต่ งะโหญ่ และสะก๊าต่าวซ้า ศรีธนญชัย (ฉบับพม่า) (อุบลรัตน์, 2538)
7. ตำนานและนิทานท้องถิ่นพม่า (ประภาศรี, 2541)
8. งะแล็ดโต่ งะโหญ่ และสะก่าต่าวซ้า ศรีธนญชัย (ฉบับพม่า) (อุบลรัตน์, 2543)
9. สายเลือด (อุบลรัตน์, 2544)

10. คือชีวิต...สานฝัน ยามสนธยา (อุบลรัตน์, 2546)

11. งะแล็ดโต่ งะโหญ่ และสะกาถ่าวซา ศรีธนญชัย (ฉบับพม่า) (อุบลรัตน์, 2548)

โครงการแปลเอกสารท้องถิ่นของประเทศพม่า:ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์เมือง (อรนุช, 2552)

ผลงานแปลวรรณกรรมพม่านั้น นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของผลงานเกี่ยวกับวรรณกรรมพม่าในประเทศไทย มีทั้งที่แปลจากต้นฉบับภาษาพม่าซึ่งยังมีผู้แปลไว้น้อยมาก คงเป็นเพราะข้อจำกัดด้านภาษา ส่วนมากวรรณกรรมพม่ามักแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ บางเรื่องแปลจากภาษาจีนอีกทอดหนึ่ง ดังจะเห็นได้ว่ามีผลงานแปลประเภทนิทานพม่าเผยแพร่เป็นภาษาไทยอยู่จำนวนหนึ่ง รวมทั้งการแปลบทกวีที่มีชื่อเสียงของพม่า ต่อมามีการรวบรวมและจัดหมวดหมู่ภาษิต คำพังเพยและสำนวนพม่าซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิชาการชาวไทยและชาวพม่า เป็นผลงานที่ออกมาในลักษณะของการเปรียบเทียบกับภาษาไทยด้วย นอกจากนี้ยังมีการแปลนิยายภาษาพม่าเป็นภาษาไทยตามออกมา แต่ก็มีเพียง 2 เรื่องเท่านั้น และปี พ.ศ. 2552 มีโครงการแปลเอกสารท้องถิ่นพม่าเพื่อเป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับประเทศพม่าแก่คนไทยที่สนใจ นับว่าเป็นประโยชน์สำหรับคนไทยที่ต้องการข้อมูลจากภาษาพม่าโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านภาษาอื่นก่อน แม้ว่าปัจจุบัน ผลงานแปลวรรณกรรมภาษาพม่าเป็นภาษาไทยยังจำกัดอยู่เนื่องจากข้อจำกัดทางภาษาดังได้กล่าวแล้ว แต่เชื่อว่าในอนาคตคงมีผลงานมากขึ้นแน่นอน ทั้งนี้เพราะปัจจุบันคนไทยตื่นตัวศึกษาภาษาพม่ามากขึ้นสืบเนื่องจากนโยบายการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

3. บทสรุป

จากการรวบรวมผลงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาษาและวรรณกรรมพม่าที่เผยแพร่ในประเทศไทยทั้งหมด 63 ผลงาน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528-2556 สรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนผลงานการศึกษาเกี่ยวกับภาษาและวรรณกรรมพม่าในประเทศไทย

สาขาวิชา	**จำนวนผลงาน**	**สาขาวิชา**	**จำนวนผลงาน**
1. ภาษาศาสตร์	41 (62%)	2. วรรณกรรม	25 (38%)
1.1 ภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ	4	2.1 ประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่สะท้อนผ่านวรรณกรรม	3
1.2 การสัมผัสภาษา	1	2.2 ภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมผ่านวรรณกรรม	5
1.2 การศึกษาโครงสร้างภาษา	21	2.3 วรรณกรรมเปรียบเทียบ	3
1.3 ภาษาศาสตร์การศึกษา	3	2.3 ผลงานการแปลวรรณกรรมพม่า	12
1.4 ภาษาศาสตร์ประยุกต์	12		
			รวม 63 ผลงาน

หมายเหตุ: บางผลงานเป็นการศึกษาคาบเกี่ยวหลายสาขาฯ จึงมีการนับซ้ำ

จากตารางจะเห็นว่า งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาพม่ากว่าร้อยละ 60 เป็นผลงานทางด้านภาษาศาสตร์ และเน้นหนักไปที่การศึกษาโครงสร้างภาษาเป็นส่วนใหญ่ เมื่อสังเกตผลงานการศึกษาโครงสร้างภาษาพม่าที่แบ่งออกเป็นสาขาต่างๆ ทางภาษาศาสตร์ พบว่า มีการศึกษาเรื่องเสียงและระบบเสียงมากที่สุด ผลงานวิจัยด้านโครงสร้างภาษาพม่า ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ ทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอก จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะสถาบันวิจัยภาษาฯ เน้นให้นักศึกษาได้ศึกษาภาษาหลากหลาย ทั้งภาษาชาติพันธุ์ รวมทั้งภาษาประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนผลงานศึกษาวิจัยด้านวรรณกรรมพม่าที่ผ่านมา แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม

ตารางที่ 2 จำนวนผลงานการศึกษาวรรณกรรมพม่า

งานวิจัยวรรณกรรมพม่า	จำนวน
1. ประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่สะท้อนผ่านวรรณกรรม	3
2. ภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมผ่านวรรณกรรม	5
3. วรรณกรรมเปรียบเทียบ	3
3. ผลงานการแปลวรรณกรรมพม่า	9
รวม	**20**

จากตารางจะเห็นว่าจำนวนผลงานแปลวรรณกรรมพม่ามีมากที่สุด อย่างไรก็ตาม จำนวนงานแปลส่วนใหญ่แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า งานแปลจากต้นฉบับที่เป็นวรรณกรรมพม่ายังคงมีจำนวนน้อยมาก และในส่วนของงานวิจัยทางด้านวรรณกรรมพม่า ในประเทศไทยก็ยังคงมีอยู่ไม่มากเช่นกัน ทั้งนี้อาจจะด้วยข้อจำกัดการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นต้นฉบับภาษาพม่า ทั้งนี้เพราะในประเทศไทยยังมีผู้รู้ภาษาพม่าไม่มากนัก

4. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยภาษาและวรรณกรรมพม่าในอนาคตทั้งด้านภาษาศาสตร์ภาษาพม่าและวรรณกรรมพม่ายังคงสามารถทำได้อีกในหลายประเด็น เช่น การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาษาพม่ากับภาษาอื่น ทั้งที่เป็นภาษาถิ่นภาษาพม่า ภาษาร่วมตระกูลภาษาเดียวกัน หรือภาษาต่างตระกูลภาษา ในด้านโครงสร้างภาษาระดับต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตัวภาษาที่นำมาเปรียบเทียบ การศึกษาระบบเสียงภาษาพม่าถิ่นต่างๆ ที่ยังไม่มีผู้ศึกษา เช่น ภาษายอ ภาษาเต่าน์โย ภาษาดะนุ เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะเป็นการศึกษาให้ได้ข้อมูลทางภาษาแล้วยังจะเป็นการช่วยบันทึกภาษาเหล่านี้ไว้เป็นหลักฐานเอกสาร อันจะสามารถนำไปสู่การศึกษาเรื่องอื่นๆต่อไปได้ ส่วนการศึกษาโครงสร้างภาษาพม่าในระดับที่สูงกว่าระดับประโยค เช่น การศึกษาลักษณะข้อความประเภทต่างๆ การใช้ภาษาในบริบทต่างๆ หรือการศึกษาด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ ซึ่งการศึกษาลักษณะนี้ในภาษาอื่นๆ มีการศึกษากันอย่างแพร่หลาย ดังนั้นหากมีการศึกษาภาษาพม่าจะเป็นการเพิ่มข้อมูลเข้าสู่ระบบของการศึกษาภาษาในระดับสากล ซึ่งจะสร้างองค์ความรู้ใหม่แก่วงการภาษาศาสตร์

การศึกษาทางด้านวรรณกรรมพม่าประเภทต่างๆ ที่ยังไม่เคยมีผู้ศึกษามาก่อนที่สามารถทำได้ เช่น เพลงพื้นบ้าน นิทาน หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เพลงโฆษณา หรือการศึกษาประเด็นทางวรรณกรรมที่สะท้อนความเป็นพม่าที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงไป เช่น ค่านิยมความงามที่สะท้อนผ่านสื่อโฆษณา เป็นต้น และเนื่องจากพอจะมีผลงานแปลวรรณกรรมพม่าอยู่บ้าง การศึกษาในเชิงวรรณกรรมเปรียบเทียบก็เป็นประเด็นที่น่าสนใจ เช่น การเปรียบเทียบวรรณกรรมศรีธนญชัยฉบับพม่าและฉบับไทย เป็นต้น

นอกจากการศึกษาวิจัยด้านต่างๆที่เกี่ยวกับภาษาและวรรณกรรมพม่าแล้ว การจัดทำเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาและสังคมวัฒนธรรมพม่ามีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการมากสำหรับสังคมไทย เช่น การทำพจนานุกรมภาษาพม่า - ไทยทั้งแบบทั่วไปและศัพท์เฉพาะด้าน เช่น ศัพท์ทางการแพทย์ การท่องเที่ยว ธุรกิจ การค้าขาย ฯลฯ ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้คนไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การแปลวรรณกรรมพม่าจากต้นฉบับภาษาพม่าหรือองค์ความรู้ด้านต่างๆ ของพม่าเป็นภาษาไทยเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับพม่ารวมทั้งการศึกษาวิจัยก็เป็นสิ่งจำเป็น

ความรู้ความสามารถของผู้วิจัยด้านภาษาพม่าก็ถือเป็นประเด็นหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญ ควรสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนภาษาพม่ามากขึ้น จะช่วยให้ผลงานวิจัยได้ผลที่ดีและลึกซึ้งมากขึ้น และจากผลงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า มีงานวิจัยจำนวนมากที่มีข้อจำกัดอยู่ที่การเข้าถึงข้อมูลปฐมภูมิ เนื่องจากความรู้ภาษาพม่ามีจำกัด ประกอบกับปัจจัยทางสังคมทั้งภายในประเทศพม่าเอง ตลอดจนความเชื่อทัศนคติของคนไทยที่มีต่อความเป็นพม่าทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลจริงๆ ได้ การทำงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาพม่าที่ผ่านมาจึงจำกัดอยู่ในเขตประเทศไทยเท่านั้น มีเพียงส่วนน้อยที่ไปลงพื้นที่เก็บข้อมูลในประเทศพม่าจริงๆ

นอกจากข้อจำกัดด้านความสามารถทางด้านภาษาของผู้วิจัยที่ทำให้การทำงานวิจัยในประเทศพม่าทำได้ยาก ปัจจัยแวดล้อม เช่น สภาพสังคม ความไม่สะดวกในการเดินทาง รวมทั้งสาธารณูปโภคต่างๆ ที่ยังไม่พัฒนาเท่าที่ควรก็มีส่วนทำให้การทำงานวิจัยในประเทศพม่ามีจำนวนน้อยเช่นกัน รัตนาและคณะ (2547)ได้กล่าวว่าสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศพม่าก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการทำงานวิจัยภาคสนามในพื้นที่ และเสนอว่าการส่งเสริมความร่วมมือกับนักวิจัยท้องถิ่นก็จะเป็นแนวทางหนึ่งในการทำงานวิจัยในอนาคตได้ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในประเทศพม่า มีการปฏิรูป

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ทำให้การเข้าสู่ประเทศพม่าสะดวกมากกว่าเดิม การพัฒนาด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานของพม่าจะช่วยให้นักวิจัยสามารถเข้าไปถึงแหล่งข้อมูลในประเทศพม่าสะดวกกว่าในอดีต ดังนั้น ผู้เขียนหวังว่าในอนาคตการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาษาและวรรณกรรมพม่าในประเทศไทยคงเพิ่มปริมาณและคุณภาพมากขึ้น ซึ่งจะเอื้อให้เราเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมของเพื่อนบ้านอย่างประเทศพม่าได้มากขึ้น

เชิงอรรถ

[1]บทความนี้เป็นผลการศึกษาจากโครงการ “การศึกษาสถานภาพงานวิจัยภาษาพม่าในประเทศไทย” ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร. อัมพิกา รัตนพิทักษ์ เป็นหัวหน้าโครงการ ผู้ร่วมวิจัยคือ รองศาสตราจารย์อุบลรัตน์ พันธุมินทร์ และอาจารย์ Yamin Shwesin Htaik สาขาวิชาภาษาพม่า ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง

คีรีบูน. (2537). *นิทานพม่า : สหายทั้งห้าและสารพัดเรื่องสนุกสอนใจ*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

ชุน เสวเทา. (2552). *วรรณกรรมจากหมู่บ้านชินกง หมู่บ้านปานปวยกุน และหมู่บ้านแยเอซาน ตำบลชินกง อำเภอได้ก์จี จังหวัด ภาคเหนือ เขตย่างกุ้ง สหภาพพม่า*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคติชนวิทยา มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

ชูชาติ เต็งสุวรรณ์. (2538). *การใช้ภาษาพม่า ศัพท์และคำแปล*. กรุงเทพฯ: แสงสิงห์.

ชูชาติ เต็งสุวรรณ์. (2540). *การใช้ภาษาพม่าศัพท์และคำแปลไทย - อังกฤษ - พม่า*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์แสงศิลป์.

ชูชาติ ธีรเลิศพิจารณ์. (2554). *สนทนา 3 ภาษา อังกฤษ-ไทย-พม่า*. เชียงใหม่: ม.ป.พ.

ชูชาติ ธีรเลิศพิจารณ์. (2556). *พจนานุกรมสุขภาพ (1) อังกฤษ-ไทย-พม่า*. เชียงใหม่: ม.ป.พ.

ตรีเดช ไชยหา. (2552). *การนำเสนอภาพตัวแทน “พม่า” ในภาพยนตร์ไทย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ตูซาร์ นวย. (2554). *ภาษาพม่าพื้นฐาน 1, 2*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นฤมล ธีรวัฒน์ และคณะ. (2551). *มองพม่าผ่านชเวดากอง*. เชียงใหม่: ซิลค์เวอร์ม.

ปาริชาต กัณฑาทรัพย์. (2545). *การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสตรีในเรื่องสั้นพม่า*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

ประภาศรี ดำสอาด. (2541). *ตำนานและนิทานท้องถิ่นพม่า*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

มณฑิรา ตาเมือง. (2549). ดัชนีปริจเฉทในบทสนทนาแบบกันเองตามแนวระนาบโครงสร้างผลัด : การศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาพม่าถิ่นย่างกุ้ง. *วารสารมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, *3*(3), 65-84.

เมย์ เมียะ ข่าย และเรณู เหมือนจันทร์เชย. (2543). *ภาษิต คำพังเพยและสำนวนพม่า - ไทย*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

เมืองทินอุง. (2537). *นิทานพม่า : เจ้าหญิงพิพากษา*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

ยุทธพร นาคสุข. (2550). คำพม่าในภาษาและวรรณกรรมล้านนา. ใน *ประวัติพระธาตุแช่แห้ง* (น. 73-92). น่าน: สำนักพิมพ์ Maxxprint.

รัตนา บุญมัธยะและคณะ (2547). *การสำรวจสถานภาพองค์ความรู้เกี่ยวกับชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์บริเวณลุ่มน้ำโขง : กรณีศึกษาสหภาพพม่า*. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เรณู วิชาศิลป์. (2545). คำม่าน - คำเมือง. *นิตยสารไทย*, *5*(2), 134.

วิจิตร คริเสถียร. (2555). *การวิเคราะห์โครงสร้างบทสนทนาภาษาพม่าทางโทรศัพท์ระหว่างเจ้าหน้าที่ให้บริการข้อมูลชาวไทยกับลูกค้าชาวพม่า*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

วิรัช นิยมธรรม. (2536). ภาพลักษณ์ของพม่าทางภาษา. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, *12*(2), 72-97.

วิรัช นิยมธรรม. (2539). สุทธ-การิตกริยาในภาษาพม่า. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, *15*(1), 74-90.

วิรัช นิยมธรรม. (2551ก). *มองพม่าผ่า(น)วรรณกรรมบางเรื่อง*. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วิรัช นิยมธรรม. (2551ข). *คิดแบบพม่าว่าด้วยชาติและวีรบุรุษในตำราเรียน*. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วิรัช นิยมธรรม. (2552). *มโนทัศน์ทางการเมืองของรัฐพม่าบนพื้นที่สื่อรัฐบาลทหาร*. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ส. พลายน้อย. (2528). *นิทานพม่า*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

สถาบันการต่างประเทศ. (2546). *ภาษาพม่า: ชุดบทเรียนภาษาประเทศเพื่อนบ้านสำหรับการฝึกฝนด้วยตนเอง (Independent study modules) ในลักษณะชุด Intensive pre-posting survival kit for Thai diplomats)*. กรุงเทพฯ : สถาบันการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ.

สุพัตตรา จิรนันทนาภรณ์ และคณะ. (2555). *โครงการวิจัยปริทัศน์เพลงกล่อมเด็กพม่า*. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

หม่องทินอ่อง. (2530). *นิทานเอกของพม่า*. กรุงเทพฯ: เฉลิมนิจการพิมพ์ .

อรนุช นิยมธรรม และวิรัช นิยมธรรม. (2537). *พจนานุกรมพม่า - ไทยและไทย-พม่า*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

อรนุช นิยมธรรม และวิรัช นิยมธรรม. (2550). *พจนานุกรมพม่า - ไทย*. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อรนุช นิยมธรรม และวิรัช นิยมธรรม. (2550). *พจนานุกรมไทย - พม่า*. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อรนุช นิยมธรรม. (2551). *เรียนรู้ภาษาพม่า*. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อุบลรัตน์ พันธุมินทร์ (แปล). (2544). *สายเลือด*. เชียงใหม่: กลางเวียงการพิมพ์.

อุบลรัตน์ พันธุมินทร์ (แปล). (2546). *คือ...ชีวิต สานฝันยามสนธยา*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์แสงศิลป์.

อุบลรัตน์ พันธุมินทร์. (2549). *การเรียนการสอนภาษาพม่าในคณะมนุษยศาสตร์ : แนวทางการปรับปรุง หลักสูตรและวิธีสอน*. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อุบลรัตน์ พันธุมินทร์. (2550). *การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาพม่าของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อุบลรัตน์ พันธุมินทร์. (2553). *มองสังคมและวัฒนธรรมพม่าผ่านภาษิตโบราณ*. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อุบลรัตน์ พันธุมินทร์. (2556). *การศึกษาเปรียบเทียบภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมล้านนาและพม่าผ่านภาษิตโบราณ*. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อูวิน เผ. (2531). *สระมรกต รวมบทกวีพม่า*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเสถียรโกเศศ-นาคะประทีป.

Artnonla, S. (2003). *A syntactic study of clauses in spoken Rangoon Burmese* (Master's thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom.

Charney, M. W. (2004). The bibliography of Burma (Myanmar) research: The secondary literature. *SOAS Bulletin of Burma Research Bibliographic Supplement* (Winter, 2004). Retrieved from http://www.ibiblio.org/obl/docs3/Bibliography_of_secondary_literature--2004.pdf.

Cunningham, N., & Aung Soe Min. (2009). *Burmese-English English-Burmese Dictionary*. Chiang Mai: Paiboon Publishing.

Hopple, P. (2010). Burmese particles as boundary marking units of text. *PYU Working Paper in Linguistics, 6.2.* Retrieved from http://ic.payap.ac.th/graduate/linguistics/wp-vol6-2.php.

Jarernponganarn, R. (1997). *A phonological study of Arakanese Burmese as spoken in Sittwe city, Arakan state, Burma* (Master's thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom.

Jenny, M. (2012). The Mon language: Recipient and donor between Burmese and Thai. *Journal of Language and Culture*, *31*(2), 5-33.

Jitwiriyanont, S. (2011, September). *Initial voicing in Burmese word formation.* Paper presented at Thammasat International Symposium on Language and Linguistics 2011 (TISLL 2011), Thammasat University, Tha Prachan campus, Bangkok.

Krisathian, W. (2012). The occurrence of repairs in Burmese telephone conversations between Thai call center operations and Burmese customers. *Journal of Language and Culture*, *31*(2), 93-121.

Mesher, G. (2006). *Burmese for Beginners*. Paiboon Publishing.

Muangwijitr, S. (1987). *A study of the phonology of a variety of Moulmein Burmese as spoken in Maesot* (Master's thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom.

Naksuk, Y. (2012). *Intha phonology and lexical comparison of four Burmese dialects* (Doctorial dissertation). Mahidol University, Nakhon Pathom.

Ngansathin, P. (1992). *Classifiers in Burmese* (Master's thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom.

Noiwong, V. (1992). *A phonological study of Thinganyun, Rangoon Burmese as spoken in Maesot, Tak province* (Master's thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom.

Ohn Mar Htun Gwa. (2010). *A comparison of imperfectivity in Leinong Naga, Burmese and Lisu* (Master's thesis). Payap University, Chiang Mai.

Rattanapitak, A. (2009). An analysis of textual meaning in some selected Burmese religious tales. *Journal of Language and Culture*, *28*(2), 57-88.

Rattanapitak, A. (2012). *Request and politeness strategies in Burmese* (Doctorial dissertation). Mahidol University, Nakhon Pathom.

Sethasathien, W. (1995). *Verb phrase in Rangoon Burmese* (Master's thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom.

Shiwaruangrote, N. (2000). *A phonological study of Yangon Burmese* (Master's thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom.

Tamuang, M. (2003). *A study of final particles in Myanmar* (Master's thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom.

Vichitjamaree, R. (1990). *A phonological study of Tavoyan Burmese spoken in Thongphaphoom, Kanchanaburi province* (Master's thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom.